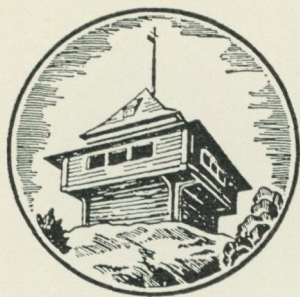

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1951**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH

SKANSENS ÅRSBOK

1951

Redaktion:

ANDREAS LINDBLOM · GÖSTA BERG · ERIK ANDRÉN

Redaktör: Erik Andrén

Omslagsbilden visar en detalj ur en målning av den lilla idylliska 1700-talsgården Svindersvik i Nacka, som nyligen kommit i Nordiska museets ägo och som utförligt behandlas i denna årsbok. Målningen är signerad av Carl Petter Hilleström 1784 och tillhör Nordiska museet, inv.-nr 217,359.

*Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1951
Djuptrycksplanscher från Nordisk Rotogravyr*

BELLMANS FAMILJEBIBEL I AUTO- GRAFSAMLARHÄNDER

av Nils Afzelius

Den 24 december 1895 — Bellmansåret — fick Nordiska museet i julklapp av H. Bukowski en oansenlig bibel i oktavformat: Biblia, Thet är, all then Heliga Skrift, Gamla och Nya Testamentens, på Swensko, Femte upplagan, tryckt och upplagd av Johan Georg Lange 1782. Länges var den deponerad i en monter på Bellmansmuseet i Tottieska malmgården på Skansen. Hur märklig den lilla bibeln i sitt bruna skinnband är, döljs nästan alldeles bakom beskrivningen i museets tryckta katalog från 1945: "Bibel, 1782, gåva från Bellman till sonen Gustaf 21 febr. 1783, med anteckning av makan om Bellmans död". När jag i Bellmansstudier, 1942, och sedermera i Bokvandringar, red. av J. Viktor Johansson, 1945, skrev om Bellmans böcker, så nämnde jag i största korthet Gustaf Bellmans bibel med Lovisa Bellmans anteckningar utan att veta att Carl Michael själv hade gjort långt intressantare anteckningar på pärmarnas insidor. Att den lika mycket som den ståtliga Karl XII:s bibeln i Kungl. Biblioteket var en familjebibel, kunde jag inte sluta mig till av de muntliga upplysningar jag hade fått och försummade därför att undersöka den själv.

Våren 1950 kom äntligen tillfället att förverkliga en under många år närd önskan att gå igenom arkivet på Ericssberg, sedan det för inventering och katalogisering hade förts över till Riksarkivet. De särskilt på 1700-talspapper så rika samlingarna borde kunna innehålla åtskilligt om Bellman. Inte minst lockade det mig att söka efter originalet till några anteckningar, som Crusenstolpe 1851 tryckte i sina Karakteristiker, ur samtidas förtroliga bref och

anteckningar. Min vän Arvid Stålhane, som hade visat mig på Crusenstolpes bok, misstänkte att det kunde vara fråga om dagboksanteckningar, därför att de inte bara rörde sonen Elis' födelse och dop utan också skaldens intryck av Gustav III på Drottningholm strax före avresan till Italien. Själva titeln "Ur Skalden Carl Michael Bellmans anteckningar" kunde ge anledning att misstänka att utgivaren haft ett större material till sitt förfogande. Att finna ett så personligt dokument som en dagbok hade onekligen varit uppseendeväckande. Någon sådan fanns naturligtvis inte, men det som fanns lönade i högsta grad mödan av ett besök: i den enorma autografsamlingen låg tre Bellmansautografer, och en av dem var ett litet blad med de sökta anteckningarna, som Crusenstolpe hade tryckt. Alla tre hade tillhört honom och med hans samlingar kommit att införlivas med Ericsbergs arkiv. De båda övriga var en egenhändig tillfällighetsdikt till fru Elisabeth Westman från 3 april 1791, i annan version känd från den Westmanska visboken, och ett brev från 7 oktober 1781 till en så ryktbar herre som Badin — Morianen. Några rader på brevet baksida lämnade en pikant upplysning om de stigar den oförtrutne autografjägaren hade vandrat: "NB. Brevet till Badin, hvars enka förärade det till mig 18 5/9 42, som samma dag förevisade det åt Bellmans enka". Crusenstolpe kände fru Bellman mycket väl. Han skrev om sina intryck av hennes personlighet och fick flera minnen av maken till skänks. Fick han också bladet med anteckningarna om Gustav III? Ja, det är just frågan. Autografens yttre talade ett tydligt språk om att den med kniv hade skurits ut ur en bok, så att kniven hade gjort ett litet jack upp-till, och formatet (18,5 × 11,3 cm) passade väl för den mindre av de båda familjebiblarna. En påringning till Nordiska museet, som tillfälligt hade återtagit depositionen, medan Bellmanssamlingarna överfördes och ordnades i den nya lokalen på Stockholms stadsmuseum, var tillräcklig att bekräfta gissningens riktighet. I den remsa som återstod av försättsbladet fanns det t. o. m. ett litet jack. Bibeln lånades nu över till Kungl. Biblioteket och fotograferades med försättsbladet provisoriskt insatt på sin plats.

Bladets nuvarande ägare friherre Carl Bonde har välvilligt ställt i utsikt att skänka det till Nordiska museet. Då det är

fideikommisssegendom, måste Kungl. Maj:ts tillstånd först erhållas, och i avvaktan härpå har det överlämnats som deposition.

En jämförelse mellan originalet och texten i Karakteristiker visade att utgivaren har gjort sig skyldig till åtskilliga felläsningar. Då hans bok dessutom inte är så alldeles lättillgänglig, meddelas här Bellmans båda anteckningar, av vilka den om Gustav III utfyller framsidan och den om Elis baksidan:

1783.

18. 20,48,52 33 64

den 27. September om lördagen klockan 1. om natten reste Hans Kongl. Majt. K Gustaf den 3. från Drottningholm. Han war klädd i en violette siden dräckt med kapp och hwita slag —

Kungen war mycket rörd wid spectaclet, då de i en Act nederfalla och bedja Sin Kung Gustaf Adolph blifwa qwar och eij bortresa — hwilket war rörande at se, — drottningen hade Kungen tagit afsked af men hon tillika med lilla Kron Printzen woro inne på Amphiteatren — Hans Majt spisade och reste så bort. sedan Han tagit en liten omwäg kring Slot-tet — Stats Sect Skröderheim kyste Kungens hand mycket bestört, då Kungen sade som jag hörde, intet reser jag i afton Käre Skröderheim.

B —

år 1785. den 2 julii natten till Söndagen precis klockan 2. är mitt ägtenskap åter wälsignadt med en wälskapad Sohn, att jag wid ett så ömt och äfwentyrligt tillfälle återfått min hulda maka i min famn therför ware Ägtenskapets Gud af Siäl och hierta beprisad, och instämmer jag med Syrak i dess 6 capitel och 16 wersen och berömmar mig theraf — Gud wälsigne oss alla Gud beware Kung folck och land.

den 6 derpå följande julii onsdagen blef den lilla Sonen till dopet framburen af Sin mormoder såsom hufwudFadder emot Herr Statssecreteraren Riddaren af kongl. nordstjärne

orden samt Riksherholden Skróderheim, jun[g]fru fadder
Mademoiselle Johanna Grönlund och däremot som wittne
assessoren Thomas Krook.

Döpseln förrättades af församlingens Kyrkoherde Herr
Doctor Murray.

Carl Michaël Bellman

död v. Tobiaë Boks 5. v. 25.

Båda pärmarnas insidor visade sig vara fullskrivna med anteckningar, som till största delen har gjorts av Bellman själv. På frampärmen står efter en rad siffror, som måste hänvisa till bibelställen, med fru Bellmans hand:

Bellman Communiserat
den 23 Januari 1795 —
d 10 februar dog Bellman

Man lägger ovillkorligen märke till att Bellmans hustru skrev en klar och redig stil, som fördelaktigt skilde sig från genomsnittet av den tidens bristfälligt bildade svenska kvinnors. Härunder har någon skrivit: "N: 1: Bellman" — kanske en senare ägare, kanske skalden själv. Säkert är det emellertid han som därunder har antecknat:

Gustaf Bellman
fått af Sin far d. 21 Febr
1783.
åter Börjat gå i Skolen den 3 Decemb 1790

Det är alltså en spritt ny bibel den knappt tvåårige Gustaf har fått av fadern: den är tryckt året förut. Nederst i vänstra hörnet har några ytterligt små och med möda läsliga ord på sned och synbarligen i stor hast kastats ned, som om inget annat papper hade funnits till hands. Det rör sig utan minsta tvivel om ett versutkast. Man kommer att tänka på den unge Goethe, som inte ens gav sig tid att dra papperet tillrätta, när hans ingivelse flödade, så att versraderna kom att gå snett över sidan. Som håll-

punkter för minnet har Bellman i själva bibeln klottrat ned följande: "*oppå de / wåta samm / penna [?] / de wåta / kärror swängs.*" Slutligen är några ord med blyerts synliga, varav man kan urskilja: "K[ongl.] S[ecter] Kel[l]gren."

Bakre pärmens anteckningar rörde samtliga yngste sonen Adolph och moderns sjukdom efter förlossningen. De var fragmentariska, såtillvida som två av dem utgjorde tillägg till andra, som saknades i bibeln: eftersättsbladet hade alltså förkommit. Det hade icke skurits bort utan försiktigt lossats. Utsikterna att det någonsin skulle återfinnas syntes mycket små. Gustaf Bellman måste ha lämnat bibeln kvar hos modern, då han 1804 reste till främmande land för att aldrig återvända. Kanhända den hörde till de "14 diverse böcker" som för 3 riksdaler och 27 skilling köptes av en herr Schmied på stadsauktionen efter henne. Vid det tillfället inropades Karl XII:s bibeln av postmästare Aurell, vilkens änka 20 år senare avyttrade den till Kungl. Biblioteket. Eller hade kanske Crusenstolpe fått den i present av fru Bellman? I sådant fall har han bara visat intresse för anteckningen om Gustav III, som han själv kan ha skurit ut och lagt till sina samlingar om det svenska 1700-talets historia. Hur bibeln har kommit till Bukowskis, är okänt. Den har aldrig utbjudits. Inte heller ger det lacksigill som någon ägare har satt på titelbladet någon ledning, eftersom avtrycket är ytterst otydligt. Det är ett adelssigill av tydlig rokokokaraktär med bård och odelad sköld. Det tycks varken kunna tillerkännas Crusenstolpe eller någon annan svensk adelsman.

Vilka vägar vår bibel har vandrat, lär aldrig kunna klarläggas, och den frågan kan väl anses mindre väsentlig. Viktigare är det att här kunna meddela att också det försvunna eftersättsbladet återfanns vid ett besök på Stavsund den 1 oktober. Om den av 1700-talets historia utomordentligt intresserade, kunnige samlaren friherre R. M. Klinckowström förvärvade detta prov på Bellmans handstil för sin stora autografsamling genom köp eller byte, är icke bekant. Då ägarinnan av Stavsund, friherrinnan Thyra Klinckowström, fick veta att autografens rätta plats var i Carl Michael Bellmans bibel, erbjöd hon sig genast att skänka den till Nordiska museet. Gåvan är så mycket välkomnare, som de ny-

funna anteckningarna är alldeles okända och tillsammans med dem på bakre pärmen ger ett flertal viktiga upplysningar om skalden och hans familj. På framsidan står följande:

Air v. Tobie bok 5. v. 25.

1787.

den 12. julii 3/4 qvart till 10 afton

föddes vår tredie Son, som

söndagen d. 15 julii till det helga

dopet frambars, och kallades

C a r l. Faddrar woro.

Justitiarien wid kongl. arméns

Gallère-flotta Herr Carl Fredric

Bergman.

Cornetten wid kongl. Östgjötha

Cavallerie Herr M. Carl Veltschou.

Fru Friedlein frambar vår

kära Son till det helga dopet

och JungfruFadder war

Mademoiselle Carolina Friedlein

Wår äldsta Son Gustaf war

närwarande, den andra Sonen Elis

låg i kopporna siuk. Stockh: d. 16 julii 1787

CMBellman.

På baksidan läser man överst en rad siffror av samma slag som på frampärmen och siffran 3993, därunder en alldeles lösryckt anteckning: *Lovies läse i Bibeln d. 12 Junii 1787.* (Detta var på dagen en månad innan sonen Carl föddes.) Därpå följer årtalet 1790, men ovanför och nedanför detta har ett par rader med liten stil och annat bläck tillskrivits: *Fru Griel hufvudfadder — fröken Kierstein Ju[n]gfru fadder åt Adolph Martin Hindric Jacob Bellman.* Återstoden av sidan utfylls av följande anteckning om Adolphs födelse och dop:

Alte i Boken Sid. 7. v. 25.

1737.

Den 12. juli $\frac{3}{4}$ qvart 12 10 efter

först och Anden Ton, som
söndagen d. 15 juli: Lilla Gulden
mycket förmåder, och Karlens
Carl. Söderman var.

Furtharviken vid Lång, armen
Gallie-flottan Gen Carl Fredrik
Bergman.

Corvette vid Lång. Öfverjag
Cavallerie Gen M. Carl. Söderman.

Carl Friedlein förmåder och
den Ton till det Gulden mycket
och Jämför Guld
Medan i alla Carolina Friedlein

Den 12. juli Ton Guld och
mycket och den andra Ton till
Lilla Kopporna sid. 12. d. 16 juli 1737

W. Dellman.

Bellmans familjebibel. Eftersättsbladets framsida.

13-78-54-1962, 87-37

3798

Linné'ska. N:o 12. Jan. 1727.

Fol. 1727. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727. 1727.

Den 29 oktober 1727.

Härskiffen. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

Linné'ska. 1727. 1727.

8 trå, och ingå genom por-
 9 tan till åro hunder, och
 10 och belat, och mandrä-
 11 fskudaparkare, och alle the
 12 och göra loagen.*
 13 10. Eph. 5: 3. Phil. 3: 2.
 14 3: 5. 6. 1pp. 21: 3, 27.
 15 Jesus lände min ängel,*
 16 skulle betpaa eder thetta i
 17 garn. Jag är David's
 18 och släkte, en klar morgön-
 19 *Upp. 1: 1. **Ef. 1: 10.
 20 12. Upp. 5: 5. 7. Eph. 2: 17.
 21 2 Pet. 1: 19.
 22 Och Anden och bruden sa:
 23 Och then ther hörer,
 24 i Kom. Och then ther
 25 han komne; och then ther
 26 jag liffens wakt för intet.*
 27 1. Joh. 7: 37. Upp. 2: 16.
 28 Men jag betpaga hwar och
 29 hader Prophetiens ord i:
 30 i: So som låger något
 31 på honom till Gud låg-
 32 ger som skrefna är i the-
 33 *2 Mos. 4: 2. Udd. 30: 6.
 34 om någor tager något ifrån
 35 och Prophetiens ord, hars
 36 Gud bortaga itu liffens
 37 utu then heliga staden,*
 38 het som skrifvet är i the-
 39 *2 Mos. 31: 3. Phog. 29:
 40 1. 21: 8. 17: 8. 27: 12. 21: 27.
 41 1. 2 Mos. 12: 3.
 42 Thet säger dan som witnes-
 43 bär til: Ja, jag kommer
 44 enen Ja, som Herr Er Jesu-
 45 s Heras Jesu Christi
 46 med eder allow. Amen.
 47 enbarelse.

Mr. Martin after him.
 Fingers, I am in, I am in,
 after the first as in
 after the first as in,
 as in,

Jung-Lucius Erhard
-meyer's Kgl. Sect.
Hollagen - 108

fine Belman Tugan: Lyoko
 of Com: Ohman & B Jan 1799
 1799 the 3 minutes of the

Bellmans familjebibel. Bakpärmens insida.

1795
Sallman

18.20.48, 52 33 64 1783.

Bellmans familjebibel. Försättsbladets framsida.

den 29 october på
 Narsissi dag föddes vår
 Fierde Son, klockan 6 om
 morgonen, Tacksägelsen till
 Ägtenskapets Gud, skrefs och
 på Predikstohn i bönstunden
 hembars af mig. Dagen för
 KrPrintzens födelse fäst, döptes
 Barnet, som kallades i dopet,
 som förrättades af den ypperliga

Asplund

Läraren i Zion, 1mo A D O L P H

Kronprintzen Θ

efter H e r t i g e n 2° J A C O B

Efter en wälgjörande Wän

Herr Assesoren i kongl Bergs Collegio

C a r l J a c o b L u n d s t r ö m ; H I N D R I C

efter en mig hedrande wän

Kongl Sect Kellgren ≠

Tecknet efter "Kronprintzen" hänvisar till följande annotation på pärmen: Θ efter KronPrintzen som jag samma / dag upwagtade i und:[erdånighet] på Drottningholm / och tillät mig nämna barnet efter / honom — d^o Printzen förärde mig en Öreslef. Korset efter "Kellgren" hänvisar till följande komplettering: och M a r t i n efter min / Swåger, Summa summarum / Efter En Printz och några ypperliga män, / och wänner / Stockholm den 5 / novembr 1790. / Här af kommer Extract at / afgå till Kgl Sect. / Kellgren — / Amen

Ytterligare står överst på pärmen en hänvisning till *Josua Bok sid. 263. Passah/el. Påska*, längst ner i vänstra hörnet prisuppgiften "24 sk" och nedtill en anteckning om fru Bellmans långvariga sjukdom efter sista sonens födelse: *Fru Bellman tagen i Kyrcka / af Com: Ohman [Öhman] d. 16 jan Söndag / 1791 efter 3 månader sjukdom.*

Det är inte så litet nytt Nordiska museets bibel har att berätta om Bellmans familjeförhållanden. I sak överensstämmande upp-

gifter om Elis' födelse och dop finns också inskrivna i Karl XII:s bibeln, men här får man veta att han inte kunde vara med på sin bror Carls dop, därför att han låg sjuk i kopporna. En otryckt notis i A. Björkmans samlingar i Uppsala universitetsbibliotek upplyser om att han begravdes den 18 juli i Riddarholmskyrkan — Bellman bodde då på Stora Nygatan i Gamla staden. Det brukar löna sig att kontrollera uppgifterna hos Björkman, och det lönar sig också i detta fall. Enligt Riddarholmskyrkans dödbok *avled* nämligen "Hof-Secreteraren Bellmans Son, Elias" den 18 juli vid 2 års ålder i koppor. I räkenskapsboken finner man anteckningen "Bisättning i Kyrkans Likhwalf och graföppning på Kyrkogården för Hof Secreteraren Herr Bellmans Lilla Son" och posten 32 skilling. Dagen är inte alldeles klart angiven här, men dödbokens datum 21 juli är utan tvivel det rätta. Pastorsadjunkten Seth Wallquist, som sex dagar tidigare hade döpt Carl, begravde nu Elis. Han flyttade sedan som kyrkoherde till Eskilstuna, där hans vänliga prästgård blev ett andra hem för Adolph Törneros. Bellmans andra son bisattes alltså i ett gravvalv i de svenska konungarnas gravkyrka och vilar på dess kyrkogård, som för länge sedan har förvandlats till ett stenlagt torg.

Den lille Carls dop ägde rum, medan en äldre bror låg för döden i en farligt smittosam sjukdom. Tre veckor senare, den 8 augusti (icke den 18, som Carlén uppger), har fadern daterat den sorgbundnaste av alla vaggvisor:

Lilla Carl, sof sött, i frid!
 Ty du får tids nog vaka,
 Tids nog se vår onda tid
 Och hennes galla smaka.
 Verlden är en sorge-ö:
 Bäst man andas, skall man dö
 Och bli mull tillbaka.

Vi förstår nu vem skalden har haft i tankarna, när han skrev vaggvisans andra strof:

[illegible][illegible]

B
H
E
T
P

Med åtskill
Texten som

Med fort

Tryckt och upplagt

En gång, der en källa flöt
 Förbi en skyl i rågen,
 Stod en liten gosse söt
 Och spegla sig i vågen:
 Bäst sin bild han såg så skön
 Uti böljan, klar och grön,
 Straxt han inte såg'en.

Den lille Elis ihågkoms också med den naivt innerliga Elegie ("Farväl mitt kära barn"), som tonsattes av Joseph Martin Kraus — Kraus hade just detta år i januari kommit till Sverige och var till sin förtidiga död 1792 den musiker som stod Bellmans hjärta närmast.

I en dikt till kapten Kempensköld den 15 juli 1787 förklarar den stolte fadern på tredje dopdagen i Bellmanska familjen (icke födelsedagen, som Carlén uppger): "Vet, han skall heta Carl som jag och hertigen". Barnet namngavs också, som man nu kan se, efter de båda faddrarna, två goda vänner i familjen, justitiarien Carl Fredric Bergman och kornetten Carl Matthias Völschow. Völschow var då nära granne till skalden: han bodde nämligen bara ett par minuter från Stora Nygatan 20 i hovgulddragaren Widmans hus i Salviigränd 5. Fru Elisabeth Friedlein, f. Hericourt, var en moster till fru Bellman, och jungfrufaddern, made-moiselle Carolina Friedlein, var hennes kusin.

Intressantare är det som har förts in om sonen Adolph, den enda av sönerna som nådde mogen ålder och en aktad ställning, sidenkramhandlaren Adolph Bellman. Enligt fadern föddes han på Narcissus' dag, dvs. den 29 oktober. Eftersom han till yttermera visso döptes på Gustav Adolfs födelsedag den 1 november, är det med orätt som A. Björkman i sitt arbete Bellmansforskning har trott sig böra rätta hans födelsedatum till den 29 november. Liksom Gustaf döptes efter konungen och Carl efter hertig Carl, så döptes Adolph efter kronprinsen (och prins Fredric Adolph). Det var vid ett besök på Drottningholm den 1 november som författaren till de två veckor tidigare utkomna epistlarna överlämnade ett exemplar av diktsamlingen med dedikation och fick tillstånd att

uppkalla sin son efter den tolvårige kronprinsen. Han erhöll dessutom en liten present av honom — en örslev. Sin svåger Martin Lindström kom han ihåg genom att välja hans förnamn åt sonen. Assessorn i Bergskollegium Carl Jacob Lundström, som skalden samtidigt och ännu eftertryckligare hade tackat med dedikationen av Ulla, min Ulla, fick låna sitt andra förnamn. Johan Henrik Kellgren hade på alldeles samma sätt hedrats med en egen epistel — Liksom en herdinna — och, som man nu upplyses om, genom namngivningen. Bellman motiverar denna genom att kalla den förre "en wälgjörande Wän" och den senare "en mig hedrande wän". Arten av den glade och gode sångaren Lundströms förbindelser med Carl Michael röjer en dikt "vid inbetalning af et discontlån", som Carlén har tryckt. Förhållandet mellan Kellgren och Bellman var som känt mera komplicerat: valet av dopnamnet utgör en slutlig bekräftelse av försoningen mellan de båda stora gustavianerna, som Kellgren för sin del hade rest ett oförgängligt minnesmärke över i sitt företal till Fredmans epistlar kort tid dessförinnan.

Adolph Bellmans huvudfadder, fru Margueritte Susanne Le Griel var född Friedlein och syster till den nyssnämnda made-moiselle Carolina Friedlein. Vad fröken Kierstein beträffar, så var hon dotter till kapten-mechanicus Adolph Ulric Kierstein, till vilken Bellman senare dedicerade Fjäriln vingad. Bellman hade 1789 flyttat in i Kiersteinska huset i Klara, nära nuvarande Centralstationen, men det trasslade med betalningen, och i maj 1790 blev den alltid behövande hyresgästen dömd att betala förfallen hyra. Dedikationen och det ännu tidigare valet av fadder tyder på att husvärden har haft förståelse för sin gäldenärs svårigheter. "Den ypperliga Läraren i Zion, Asplund" är kyrkoherden i Klara Arnold Asplund, som hade utnämnts 22 maj 1789 men först 25 april 1790 flyttade från Kungsholmens till Klara församling. Det är tydligt att Bellman satte värde på den prästman som döpte hans fjärde son: när han vid överflyttningen till Klara hyllade honom med en "Pastoral", kallade han honom för "den älskansvärde mannen". Den präst som kyrkotog fru Bellman efter hennes långvariga sjukdom var komministern i Klara Georg Jacob Ohman, som åtta år senare blev kyrkoherde i Lund.

Nordiska museets Bellmansbibel är ett oskattbart dokument. Det finns många och talande vittnesbörd om Carl Michael Bellmans kärlek till hustru och barn men knappast något så värtaligt som detta. Att Bellman under senare år ingalunda var en bohem, som försummade familjen, har länge stått klart för de insiktsfullare. Men gamla inbitna villfarelser är seglivade och svårutrotliga. Den ytterliga noggrannhet varmed Bellman antecknar dagen, timmen, ja, t. o. m. kvarten för barnens födelse, ömheten när han talar om hur han återfår sin hulda maka i sin famn, och allvaret i hans tacksägelse på själva predikstolen i bönstunden bör kunna ge en tankställare för många. Det är icke heller möjligt att missta sig på uppriktigheten i hans kristendom. De bibelspråk han väljer ur de för honom sedan länge förtrogna apokryfiska böckerna säger verkligen något väsentligt om Bellman. Två gånger anför han ett bibelspråk ur Tobie bok: "Wi hade wäl warit till frids med vår fattigdom; thet wore en stor rikedom, at vår son när oss wore". — Ordet "Air" kan knappast tolkas annorlunda än att Bellman lade bibelspråket till grund för en text som sjöngs vid begravningen. — Och när faran var överstånden för hustrun "wid ett så ömt och äfwentyrligt tillfälle", så griper han till Syraks gamla visdom: "En trogen wän är lifsens tröst : then ther fruktar Gud, han får en sådana wän".